

## פרד"ס התורה בפרשת השבוע בעריכת הרב נעם יעקבי שליט"א

להקדשות ותורמות ולקבלת העלון במייל: n0506933962@gmail.com פל: 0506933962

### אחרי הפרד לוט מעמו

מאמר מאת הגאון הצדיק ראש ישיבת עטרת ישראל רבי ברוך מרדכי אזרחי זצ"ל גלב"ע י"א מר חשוון התשפ"ד בעל ה"ברכת מרדכי"

"וה' אמר אל אברהם אחרי הפרד לוט מעמו" (בראשית יג, יד).

'כל זמן שהרשע עמו היה הדבור פורש ממנו' (רש"י בשם תנחומא ויצא, י).

נפלא מאד, רק "אחרי הפרד לוט מעמו", שוב נגלה הקב"ה אל אברהם. ואילו לפני כן, כל זמן שהיה עמו לוט, פרשה הימנו שכינה, כי היה "הרשע עמו" במחיצתו.

לאמור: מציאותו של לוט חוצצת בין שמים לבין אברהם אבינו. לא יתכן שהקב"ה יתגלה לאברהם אבינו, כל זמן שהרשע חוצץ.

ואילו במדרש (בר"ר מא, יא) על אותו פסוק דרשו, כי לכך הודגש "אחרי הפרד לוט מעמו", לומר לך כי בא הקב"ה בתביעה לאברהם אבינו: "לכל הוא מדבק וללוט אחיו אינו מדבק?"

הלא פלאי פלאים ממש. איך יתכן לשתי ההשקפות לדור בכפיפה אחת? האם נרגע בכך כשנניח שהמדרשים חלוקים המה... עד כדי כך חלוקים?

אלא, הגע עצמך! כל זמן שלוט נמצא במחיצתו של אברהם, הדיבור פורש ממנו. כלום יש לנו מושג איזו מסירות נפש היא זאת? האם מעריכים אנו נכונה איזה סבל הוא לאברהם כשהדיבור פורש הימנו? הלא זהו בודאי עיקר תמצית כל חייו, להיות קרוב אל הקב"ה, ללכת בדרכיו, לשמוע בקולו, לעלות ולהתעלות במחיצתה של שכינה.

הלא ידוע בודאי, על שום מה הגיע לו על ככה, שהדיבור יפרוש הימנו. שכן רגיל היה הדיבור אצלו, ולפתע הפסיק. ודאי שאל ותמה על כך אברהם אבינו לדעת, מדוע הגיע לו על ככה, להיות הדיבור פורש הימנו.

שאל, וגם השיב. וידע, כי יש סיבה לדבר, ואינה אלא שהייתו של לוט בן אחיו במחיצתו.

מדוע אם כן לא הפסיק אברהם אבינו את שהייתו של לוט במחיצתו! מדוע לא ביקש ממנו אברהם לאמר, אם אינך מטיב דרךך, עזוב אותי ומיד. או שהנך מפסיק להיות כפי שהנך, או שהנך פורש! למה ימשיך אברהם לסבול סבל בל-יתואר זה של פרישת הדיבור הימנו!

על כרחך מוכרח ומבואר מזה, כי כדאי הדבר, ראוי הוא ונכון. אמנם כן, סבל בל-יתואר הוא לאברהם כשהדיבור פורש הימנו. ואף על פי כן, כשנמצאים על כף מאזני ההנהגה הנכונה שני הדברים: מחד, פרישת הדיבור; ומאידך, פרישתו של לוט - שהייתו של לוט במחיצתו של אברהם אבינו מכריעה את הכף. כדאי לו לאברהם לסבול, ובלבד שלא יפרוש ממנו לוט, [כל זמן שאפשרי הדבר מצד לוט!]

מה בעצם רצה לוט אצל אברהם! הלא עשיר היה, כמפורש וכמפורט בכתוב (שם, ה), מדוע לא יפרד לוט וילך לנפשו!

מדוע בכלל הצטרף לוט אל גלותו של אברהם! הלא רק אברהם נצטווה ב"לך לך", מדוע, איפוא, הצטרף גם לוט אל נסיון נורא זה!

ברי הדבר כי לא לשם ממון היה זה. לא לשם תכלית גשמית, אלא למטרה רוחנית.

- ללמוד מאברהם, ללכת בדרכיו. ואמנם למד הרבה, עד כי הגיע לשיאים בהכנסת אורחים, כמפורש בכתוב, עי' להלן (יט, א-ז), כשבאו אליו להתארח המלאכים.

כדאי היה לו לאברהם, להפסיד את דיבורו של הקב"ה במשך הרבה זמן, ובלבד שלא לדחות את קניניו הרוחניים של לוט, שודאי באו אליו משהייתו במחיצתו של רבו, אברהם אבינו...

בין נבין איפוא, כי אין כל סתירה. במערכת השמימית של כור המבחן, יש לשני הדברים מקום ובאותה שעה.

תבוע נתבע אברהם אבינו גם עתה: נכון כי רשע זה חצץ בינך לבין ריבונו של עולם. ואף על פי כן, הלא גם אז ידוע ידעת זאת, ובכל זאת שקלת נכון והכרעת כי כדאי הדבר לשלם מחיר זה תמורת קירובו של לוט. אם כן, מדוע עכשיו לוט איננו עמך!...

בנפה השמימית, נמצא פירור כל שהוא, בלתי נראה, שלא חדר דרך המסננת.

יש מקום לתביעה, עוד מעט קירוב, עוד מעט דאגה. מושגינו רחוקים מתביעה זאת.

אבל נלמד להעריך מה הוא הפירוש של דאגה, של קירוב, ומה כדאי להקריב עבור זה.

\*

והנה, שם במדרש, לאחר שדרשו בשם רבי יהודה שאברהם נתבע על כך שלא השאיר את לוט במחיצתו, אמר רבי נחמיה כי אדרבה, רק "לאחר הפרד לוט מעמו" נתגלה אליו הקב"ה, שכן קודם לכן היתה תביעה על אברהם: "אני אמרתי לו לזרעך נתתי את הארץ הזאת, והוא מדביק את לוט בן אחיו כדי לירשו" וכו', ולפיכך מדגישים את ה"אחרי הפרד לוט מעמו"...

והדבר כמו כן פלא, - תוך כדי דיבור דברים סותרים... אף כאן יש ללמוד באותה דרך. הכל אמת, הכל אובחן, הכל יכול לשכון יחד בכפיפה אחת, ובאותו אדם. והדבר מבהיל!

שכן, אותו מיקרוסקופ שמיימי הבחין, שתוך כדי כך ששהייתו של לוט היתה כרוכה במסירות נפש ממש, במכוון, במחושב ומתוך פסק ברור כי כדאי הדבר להקריב כל כך הרבה למען קירובו של לוט - אותו מיקרוסקופ הבחין בדבר בלתי נראה, אך קיים בכל זאת.

- מחשבת ה"כדי לירשו", לא היתה מופקעת בתכלית מאברהם אבינו, כמצופה ממנו...

"והוא מדביק"...

נפלאות היא אבחנת שמים, והדקדוק נורא מאד.

## לכבוד הילולת רבנו בעל ה"חזון איש" זצ"ל ט"ז מר חשוון אביהם ליבם ורבם של כל ישראל זיע"א מורנו רבי אברהם ישעיהו קרליץ תנצב"ה

### הגזירה היא על האנשים

הג"ר שמואל גריינימן זצ"ל שאלו אם אפשר ליסוע באוירון (היה זה בזמנים הראשונים של האוירונים, והיו אוירונים שנפלו), יען וסכנה הוא, השיב רבינו: אנשים נופלים, לא האוירונים! ויש החושבים שהתהליך הוא שכאשר האוירון טפל ממילא גם האנשים שבו נופלים, ולא כן הוא. (מהג"ר מאיר גריינימן שליט"א).

### כאילו לא אירע דבר

הג"ר שמואל נח לזנובסקי זצ"ל היה מספר בסערת נפש עובדה שהיה לה עד ראייה: פעם אחת נתליתי למרן החזו"א ברחוב רבי עקיבא, בשנים הראשונות להגעתו ארצה, כאשר בני ברק עדיין היתה בגדר 'כפר', ולפתע עבר אוטו משא גדול, ונאלצנו לעלות על המדרכה. עבר לידנו יהודי אחד שגם הוא עמד על הכביש ונאלץ לעלות על המדרכה, דחף האיש בגופו את רבינו דחיפה עזה כדי שיתפנה לו עצמו מקום. מוסיף בעל המעשה: הוא נתן לו כזו דחיפה נוראה עד שכמעט התעלפתי מרוב פחד וכל אברי גופי דא לדא נקשן. החזו"א הבלג וחיך, והמשיך בדרכו כאילו לא אירע דבר, ואף לא הסתובב לאחוריו להביט על האיש... (מחתנו רמ"ש גרליץ).

### להאנח – לא צריך

סיפר ד"ר המר להג"ר אריה איברמס שליט"א: פעם באתי אל החזו"א באמצע אירוע של התקפה קשה, והתפלאתי שאינו מגיב על יסוריו הגדולים במצב כזה, ושאלתי: רבי, לא כואב לך? החזו"א הגיב: זה כואב, אבל להאנח = קרעכעצן לא צריך! (מהרה"ג ר' ראובן קרלנשטיין שליט"א). לא היה משיא עצה לשלם לחברות ביטוח. וכשאירעה אצלו גניבה, הלך מיד לבדוק המזוזה. (מפי אחד מתלמידיו).

### שלושת בעלי מוסר

מרן החזו"א הגדיר פעם את שלושת בעלי המוסר שפעלו והשפיעו באותה תקופה. על הרב דסלר אמר שיש לו אמונה בראש – שהיה בעל מחשבה עצום, על ר' אליהו לאפיאן אמר שיש לו אמונה בלב, ועל ר' יחזקאל לעוונישטיין אמר שיש לו אמונה בידים – הוא ממשש אמונה בידים. (מהגה"צ רבי שלמה וולבה שליט"א).

### לברוח מפני המלחמה

בזמן מלחמת תש"ח, כשפחד גדול רחף על כולם, היתה אפשרות לבן תורה חסידי לנסוע לארצות הברית ללמוד בישיבה דשם. הוא שאל לרבינו, והשיבו: רוצים אתם ללמוד חסידות – שם זה המקום, ואם רוצים אתם לברוח מפני הפחד שיש לכם – אל תפרוש מן הציבור! (מפי בעל המעשה).

### תלמד אצלי

מספר רבי יעקב קאפל רייניץ: בזמן המלחמה בתש"ח (בהיותי כבן ט"ו), כאשר למדנו בפרדס הסמוך לישיבה, מאימת ההפצצות, נפל עלי פחד נורא. הנה נצלתי בשואה בנסי נסים, והנה כאן בארץ ישראל – מי יודע מה יולד יום. ירדתי לחזו"א וסחתי לפניו בדמעות: 'איני יכול ללמוד, איני יכול לישון, ובקושי בולע אני מעט אוכל מחמת הפחד הנורא שנפל עלי'. החזו"א האזין לדבריי בקשב רב, ואמר לי: 'קח את הגמרא ותלמד בבית המדרש שבבית'. ... אמרתי בלבי מה לך עוד לפחד... וכך נרגעתי. כעבור שבועיים, לאחר תפילת שחרית, בעברנו על פניו, עיכבני ושאלני: 'האם עדיין הנך מפחד?' השבתי: 'לא כל כך'. ואז אמר לי: 'אם כך, חזור לישיבה ותצליח'.

### "שלא ילך לדין תורה"

מספר הגאון רבי יוסף שטיגל שליט"א: פעם כשהייתי אמור לנסוע

מבני ברק לירושלים, ביקשני החזו"א למסור דברים לתלמיד חכם פלוני. היה תומך תורה אחד שהשאיר לתלמיד חכם זה בצוואתו סכום הגון. התומך נפטר לבית עולמו, ובנו יורשו סירב לתת את התמיכה שנכתבה בצוואת אביו. עקב כך החליט הת"ח להזמין את הבן לדין תורה. אמר לי החזו"א: תגיד לו שלא ילך לדין תורה!... הלכתי ומסרתי את הדברים, ואמר לי הת"ח: אם החזו"א מצווה עלי – אזי לא אלך לדין תורה, אבל אם אין זה בגדר "ציווי" – כי אז מה פתאום שאפסיד הכסף?... מסרתי להחזו"א את תשובתו של זה, הגיב ואמר: "אני אומר דעות לאנשים? אני רק מיעץ לו"!... סוף דבר היה שהלכו לדין תורה, הבן הורש חייב לשלם לת"ח הנ"ל, אך סירב לשמוע לפסק דין, ותוך תקופה קצרה נפטר לבית עולמו. ובנו-נכדו, לא רק שלא נתן הכסף לאותו ת"ח אלא אף זרק עליו מלוא חפניים אבנים... [בעל המעשה למד מכאן, שאין הדרך לבן תורה להשיג ממון על ידי מריבות ומחלוקות, והקב"ה כבר ידאג לו].

### יחס שונה לבני הבית...

אחותו הרבנית גריינימן ע"ה שאלה לרבינו מדוע אין לו עשירות, הרי נוטל ידים עם הרבה מים, וכבר אמרו בגמרא (שבת ס"ב, ב') "ויהבו לי מלא חפני טיבותא". השיב לה רבינו: "עם אנשים קרובים, אל בני הבית, יש יחס שונה". (מהג"ר ברוך גריינימן שליט"א).

### "וכי תוך ג' חדשים אין בכוחו לעזור"

מספר הג"ר ברוך גריינימן שליט"א: סח לי זקני המוהל הידוע הצדיק ר' ישראל יצחק שקאל זללה"ה, שכשאיסר את בתו, שהיא אימי שתחי' לאאמו"ר זללה"ה, היה מצבו דחוק מאוד, בעניות מופלגת, עד כדי כך שלא היו לו מעות ליסע מפתח-תקוה לבני-ברק לאירוסין. הלך לאחד מתלמידיו (שהיה לומד בשיעור "דף היומי" שהיה מלמד), וביקשו להלוות לו שני מיל. הלה בידעו את דוחקו שאין לו מהיכן לפרוע התחמק מפניו... כשכתבו התנאים אמר החזו"א לכתוב: לא יאחר מג' חדשים. זקני ז"ל בגודל צערו הסביר למרן שמאחר והוא התחייב "קעסט" ולזון הזוג על שולחנו לכך וכך שנים, ולמצוא להם בית לגור ורהיטים וחתונה, ומצבו הכספי חמור, לכן לא יוכל להתחייב תוך ג' חדשים, וביקש שיכתבו בתנאים: י"ב חודש. השיבו מרן כשחיוך נסוך על שפתיו: ולאחר י"ב מהיכן תקח? אלא מאי עד אז יעזור הקב"ה, וכי תוך ג' חדשים אין בכוחו לעזור?... נסתתמו טענותיו וכתבו: ג' חדשים. ויהי בבוקר באו בני פתח תקוה לאחל לו "מזל טוב", ובתוכם אותו תלמיד שלא אבה להלוות לו שני מיל, נהפך לבו של אותו תלמיד ונתן לו הלוואה סך חמישים לא"י, שהיה סכום גדול מאוד. וכן מכל מיני מקומות שלא שיער, הגיעו פתאום כספים, ועשה החתונה בעתה ובזמנה על הצד היותר טוב...

### "כל שלא נגזר עליו לאבדן – הדבר ניצל"

על ענין "עין הרע" כיצד הוא פועל ומתי פועל, כותב רבינו (ספר "חזון איש" בבא בתרא ליקוטים סימן כ"א על דף י"ד ע"א): "מסודות הבריאה כי האדם במחשבתו הוא מניע גורמים נסתרים בעולם המעשה, ומחשבתו הקלה תוכל לשמש גורם להרס ולחורבן של גשמים מוצקים... ובשעה שבני אדם מתפעלים על מציאות מוצלחה, מעמידים את מציאות זו בסכנה, ומכל מקום הכל בידי שמים – וכל שלא נגזר עליה בדין שמים לאבדן הדבר ניצל, אבל כשנגזר הדבר לאבד – מתגלגל הדבר לפעמים על ידי שימת עין תמהון על הדבר ועל ידי זה הוא כלה... והיינו כשנגזר עליהן מיתה ביום הכפורים הזדמן לפניו עין רעה שגלגלה מיתתן... ויתכן דכל שהאדם במעלה יתירה כל סגולותיו ובחינותיו יתירות, ועינו יותר פועלת..."